

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.) "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ה.)

בס"ד | גיליון 53
פרשת חיי שרה
התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

מדה כנגד מדה - סיפור מגדולי ישראל

היותו של רבי חיים קרייזורט זצ"ל

בראשית כ"ד כ"ה: "וַתֵּאמֶר אֱלֹהֵי גַם תִּבְנֶן גַּם מִסְפּוֹא רַב עִמָּנוּ גַּם מְקוֹם לְלוֹן".

בדינר של 'עזר מציון' סיפר רבי חיים קרייזורט זצ"ל: "הייתי נער צעיר לימים והורי שלחוני ללמוד במרחק רב מהבית. הגעתי לישיבה בה לא היתה פנימיה ולא חדר אוכל, אכלנו 'מים' אצל בעלי הבתים וישנו בכל מקום מזדמן. לצעירים לקח הרבה זמן "להתקדם" ואני אכלתי אצל בעל בית שהיה דר במרחק של כארבעה ק"מ מהישיבה, וישנתי בחנות ירקות תחת הסטנד של הירקות..."

לאחר שבע שנים 'הסתדרתי'! קיבלתי בעל בית שגר מול הישיבה ומקום שינה על מזון בעזרת הנשים. ביום הראשון של ה'זמן' ניגש אלי בחור צעיר שנכנס זה עתה לישיבה והיה כבד ראיה, הוא שאלני היכן יישן ויאכל. ענית לו על אתר: "אתה תאכל אצל בעל הבית כאן מול הישיבה ותישן בעזרת הנשים..." ואני התחלתי הכל מהתחלה!

אז הייתי בטוח שוויתרתי לבחור הזה, אבל כעבור שנים התברר לי מי קיבל ומי נתן...

לאחר מספר שנים הגרמנים פלשו לעירנו, ובוקר אחד מאות חיילים עם נשק דרוך הקיפו את חצר הישיבה. הקצינים עלו לעזרת הנשים וביקשו את רשימת שמות הבחורים הם החלו קוראים בזה אחר זה לכולם. הם שאלו לשמו של הבחור ולשם הוריו וכשוודאו שהוא ברשימה שלהם, העמידוהו על יד חלון, ירו בו למות וזרקו את גופתו מהחלון...

בבית המדרש למטה - שרר יום כיפור...

כולם בכו וזעקו, אמרו וידוי והכינו עצמם למות קדושים. והנה קוראים "קרייזורט חיים". עליתי לעזרת הנשים ואז

נזכרתי בויתור שעשיתי עם הבחור כבד הראיה באותו מקום בעזרת נשים...

פנית לקדוש ברוך הוא ואמרתי אליו: "ריבוננו של עולם! עשה כמחשבתך אך זכור לי מעשי...". והנה בעוד אני עומד ליד הקצין, הוא נשא אלי עיניו ושאלני: "יש לך הורים"? "כן" ענית לו. ואז אמר לי: "גם לי יש הורים, וכשם שהורי רוצים לראותי בחיים, ודאי גם הוריך רוצים בכך, ו... בכך, אני יורה באויר ואתה קופץ מהחלון ומתערב בין המתים... לאחר מכן תברח", וכך עשה!

שלוש מאות בחורים מתו באותו מעמד, ואני היחיד שנשארתי בחיים! שאלתי את עצמי: "וכי אני ויתרתי ונתתי לבחור הזה? הרי הוא נתן לי חיים במתנה!"

המנסה להרעיל ולהמית – מורעל ומומת

בראשית כ"ד ל"ג: "וַיֹּשֶׁם לְפָנָיו לְאָכַל וַיֵּאמֶר לֹא אֶכֶל עַד אִם דְּבַרְתִּי דְבָרִי וַיֵּאמֶר דְּבָר".

"ויישם כתיב (כלומר וישם), מלמד שנתנו לו סם המוות בקערה ומיהרו עליו לאכול כדי שלא ירגיש". ובד"ה ויישם: "ב' הכא. ואידך ויישם בארון (להלן נ' כ"ו). רמז שרצו להמיתו וליתנו בארון, והוא הרגיש ואמר לא אוכל עד אם דברתי דברי, כי עבד אברהם אנכי, ונהגתי בביתו שלא לאכול עד שאדבר דברי, ברכת נטילת ידים וברכת המוציא. ובזה חשב כי ינצל, כי כוס של ברכה לטובה מצטרף ולא לרעה. וכן היה לו שבא מלאך והחזיר סם המוות לצד בתואל ואכל ומת..."

(בעל הטורים ד"ה וישם)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.).

2

בס"ד | גיליון 53
פרשת חיי שרה
התשפ"ב

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

כנען פינה את הארץ עבור בני – לכן נקראת על שמו, וכן זכה לארץ יפה כשלו

בראשית כ"ג י"ט: "וַאֲחֵרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת
שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אֶל מְעַרַת שָׂדֵה הַמַּכְפֵּלָה עַל פְּנֵי
מְמָרָה הוּא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן".

"... והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי אל
ארץ הכנעני, למה זכה כנען שנקראת הארץ
על שמו? כיון ששמע שישאל באין, פנה את
המקום. אמר ליה הקדוש ברוך הוא: אתה
פנית את המקום תקרא הארץ על שמך ואתן
לך ארץ יפה כארצך ואיזו זו אפריקא".

(מדרש תנחומא שמות סימן י"ב)

הקב"ה מגדיל את מי שמקטין עצמו, ומקטין את המגדיל עצמו

בראשית כ"ג א': "וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֵׁבַע שָׁנִים שָׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה".
"זכאה איהו מאן דאזער גרמיה בהאי עלמא כמה איהו רב ועלאה בהווא
עלמא והכי פתח רב מתיבתא, מאן דאיהו זעיר איהו רב, ומאן דאיהו רב איהו
זעיר, דכתיב: ויהו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, מאה דאיהו
חשבון רב כתיב ביה שנה זעירו דשנין חד אזעיר ליה, שבע דאיהו חשבון זעיר
אסגי ליה ורבי ליה דכתיב שבע שנים".

תרגום: אשרי מי שמקטין את עצמו בעולם הזה, כמה הוא רב וגדול בעולם
הבא, מי שהוא קטן בעיני עצמו הוא גדול, והגדול בעיני עצמו הוא קטן. מכאן
נלמד זאת, במספר הגדול "מאה" נכתב "שנה", ובמספר הקטן "שבע" נכתב
"שנים". אין הקב"ה מגדיל אלא למי שמקטין עצמו, ומקטין את המגדיל עצמו.

(זהר הקדוש במדבר דף קסח.)

מדוע נקרא אברהם נשיא

בראשית כ"ג פסוקים ד', ו': "גַּר וְתוֹשֵׁב אֲנֹכִי עִמָּכֶם תָּנוּ לִי אַחֲזֵת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְפָּנֶי: שְׂמַעְנוּ אֲדֹנָי נְשִׂיא אֱלֹקִים אַתָּה בְּתוֹכְנוּ בְּמִבְחָר קֶבְרֵינוּ קֶבֶר אֶת
מֵתְךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת קֶבְרוֹ לֹא יִכְלָה מִמֶּךָ מִקְבֵר מֵתְךָ".

"... ולא עוד אלא שדיבר עם יושבי הארץ בענווה ומיעט את עצמו, שנאמר 'גר ותושב אנכי עמכם'. אמר לו הקב"ה: אתה שהשפלת את עצמך, חייך,
שאני משימך בגלל זה אדון ונשיא".

(מדרש הגדול)

צריך כל אדם לירא מן המוות, ואם לא יתן לו מקום קבורה גם לא יהיה לו מקום קבורה

בראשית כ"ג ו': "שְׂמַעְנוּ אֲדֹנָי נְשִׂיא אֱלֹקִים אַתָּה בְּתוֹכְנוּ בְּמִבְחָר קֶבְרֵינוּ קֶבֶר אֶת מֵתְךָ אִישׁ מִמֶּנּוּ אֶת קֶבְרוֹ לֹא יִכְלָה מִמֶּךָ מִקְבֵר מֵתְךָ"

"(משלי כ"ב ח'). משום ושבת עברתו לא יכלה, על כן לא יכלה ממך מקבור מתך, כי צריך כל אדם לירא מן המוות, ואם לא יתן לו מקום קבורה, גם
לא יהיה לו מקום קבורה (מ"ק דף כח:)."

(בעל הטורים ד"ה יכלה)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ.) "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח.)

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

על שפתח בברוך, זכה ויצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך

בראשית כ"ד ל"א: "וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ ה' לָמָּה תַעֲמֹד
בְּחוּץ וְאַנְכִי פְּנִיתִי הַבַּיִת וּמְקוֹם לְגַמְלִים".

"וַיֹּאמֶר בּוֹא בְרוּךְ ה' לָמָּה תַעֲמֹד בְּחוּץ. וּלְפִי
שֶׁהוּא פֶתַח בְּרוּךְ, לִכְךָ זָכָה וַיֵּצֵא מִכֻּלֵּי אֲרוּר
וּנְכַסֵּס לְכֻלֵּי בְרוּךְ".

(מדרש אגדה)

מדה כנגד מדה בדף היומי

עונש נדב התגלגל בשמשון ועונשו על שלא נשא אשה. שני חצאי אדם מתגלגלים באדם אחד

ראש השנה דף כה: "בדן זה שמשון".

בכוונת האר"י (דף דף נא): דע כי אמרו חז"ל בדין הוא
שמשון, והנה הוא גלגול נדב בן אהרן, כי בד"ן אותיות
נד"ב. ולפי שנדב לא רצה לישא אשה, לכן נענש
שמשון להיות טוחן בבית האסורים עם נשי פלשתים
(שופטים ט"ז כ"א; סוטה דף י.). ויען בני אהרן נכנסו
שתווי יין, לכן היה שמשון נזיר מן הבטן, לתקן מה
שעיוות.

(ילקוט ראובני, שמיני)

שלושת הניסים שנעשו לשרה

בראשית כ"ד ס"ז: "וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהָלָה שָׂרָה אִמּוֹ וַיִּצְחָק
אֶת רַבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיִּצְחָק וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרָי
אָמַר".

ברש"י (שם) ד"ה האהלה שרה אמו: "ויביאה האהלה
ונעשית דוגמת שרה אמו, כלומר והרי היא שרה אמו,
שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מערב שבת
לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על
האווה, ומשמתה פסקו, וכשבאת רבקה חזרו: אחרי
אמו - דרך ארץ כל זמן שאמו של אדם קיימת כרוך
הוא אצלה, ומשמתה הוא מתנחם באשתו".

"י"ל לפי שהאשה מצווה על ג' דברים: בנדה ובחלה
ובהדלקת הנר ולפי ששרה היתה זריזה בשלושתן היו
אלה הג' דברים **מדה כנגד מדה**, כלפי שהיתה זהירה
בהדלקת הנר היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת.
ולפי שהיתה זהירה בחלה, היתה ברכה מצויה
בעיסה. ולפי שהיתה זהירה בנדה היה הענן קשור על
האווה, שאוהל לשון תשמיש, כד"א 'שובו לכם
לאהליכם', וכשמתה שרה לא היתה שם אשה זהירה
בדברים הללו ופסקו, כשבאת רבקה שגם היא היתה
זהירה בשלושתן - חזרו".

(רבינו עובדיה מברטנורא)

מרגליות מדה כנגד מדה

"שכל מידותיו של הקב"ה - מדה כנגד מדה" (סנהדרין דף צ). "במדה שאדם מודד - בה מודדין לו" (סוטה דף ח).

בפרשה ובדף היומי מתוך סדרת רב המכר "מדה כנגד מדה" בתנ"ך ובדברי חז"ל

שביעה כנגד שביעה

בראשית כ"ה ח': "וַיִּגְדַּע וַיִּמַּת אַבְרָהָם בְּשֵׁיבָה טוֹבָה זָקֵן וְשָׁבַע וַיֹּאסֹף אֶל עַמּוּל".

אברהם אבינו היה מכניס אורחים הגדול בעולם. והיה דואג לכל אורח; מאכילה ומשקה וגורם לאורח שבא אליו לצאת מביתו כשהוא שָׁבֵעַ, לכן, **מדה כנגד מדה**, נאמר עליו שכשהוא נפטר מן העולם היה שָׁבֵעַ (במצוות). הוא השביע אחרים, על כן זכה לשבוע בעצמו.

(מבעמח"ס מנחה קטנה)

מדוע הטעה המלאך את שרה

בראשית כ"ג א'-ב': "וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מְאֹה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים שָׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה: וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הוּא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ".

ברש"י ד"ה לספוד לשרה ולבכתה: "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרח נשמתה ממנה ומתה".

"וא"ת למה נסתבבה מיתתה ע"י רמאות השטן? ותירץ אביו של רבינו יהודה החסיד, דמדה במדה לא בטל, והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה, לכן בעוון 'ותכחש שרה' מתה בכחש השטן שהיה מכזב בה, (ועוד דכיון ששיערה את עצמה כמתה בהיתול וצחוק שצחקה בקרבה מהיות לה בן, וחשוכי בנים חשובים כמתים, לכן מתה במדה כנגד מדה, ע"י בן שה"ל בצחוק שצחק בה שטן)".

(פענח רזא ד"ה ותמת שרה)

כל המוסר דין על חברו הוא נענש תחילה

בראשית כ"ג ב': "וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הוּא חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ".

"איתא בגמרא ב"ק (דף צג). כל המוסר דין על חברו הוא נענש תחילה, ופירש"י הוא קבר אותה, נראה דר"ל דמה זה מדה כנגד מדה שמתה תחילה, מפני שבאמת במה שאמרה חמסי עליך, פירש"י כשהתפללת עליך למה לא התפללת עלי, יש להבין מה זה התמיהה האיש מצווה על פריה ורביה ולא האשה, אלא שאמרו ביבמות (דף סה): בבאה מחמת בעיא חוטרא לידא* ר"ל מזונות, ומרא לקבורה ר"ל לקבור אותה, אך זה הטענה אינה אלא אם הוא ימות קודם, שהרי בעלה חייב במזונותיה ובקבורתה, הרי שהיתה טוענת אם ימות הוא בחייה בעיא חוטרא לידה ומרא לקבורה. ע"כ יצדק בזה מדה כנגד מדה שמתה היא בחייו והוא קבר אותה".

*טענת "בעיא חוטרא לידא ומרא לקבורה", משמעה: שאשה רוצה עץ להישען עליו בזקנותה, ואת לחפור בו קבר. כלומר: שצריכה לבן, שיסעדה בזקנותה, וידאג לקבורתה] (פנים יפות)

לרפואה שלמה: ברוך בן מרים, בן ציון בן חיה

להנצחות, הקדשות ופרטים על הספרים 054-251-0336 קו אמריקאי: 646-340-5403

WEB: WWW.TORAH24-7.COM/SEFORIM-HEBREW EMAIL: ap@torah24-7.com

